

Tillsynskampanj

Närvarmeanläggningar

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Dnr 2006-001317-379

Bakgrund

Under hösten och vintern år 2005/2006 besökte Miljöförvaltningen 23 stycken medelstora panncentraler hos 10 olika verksamhetsutövare, i Gamla stan och på Södermalm i Stockholm där syftet var att kartlägga drift och underhåll samt egenkontroll av bl.a. energianvändning och energieffektivisering. Målet med kampanjen var främst att få en överblick av hur väl verksamhetsutövarna kände till och följde miljöbalkens 26 kap. 19-20 §§ om egenkontroll och upplysningsplikt samt förordning (1998:901) om verksamhetsutövarers egenkontroll. Med verksamhetsutövare menas i detta sammanhang både fastighetsägare och annan verksamhetsutövare som bedriver verksamhet i medelstora oljepanncentraler för en fastighetsägares räkning.

Kampanjens genomförande

Tillsynskampanjen började med att förvaltningen valde ut ett antal verksamhetsutövare ur olika fastighetsregister. Verksamhetsutövarna kontaktades via telefon och inspektioner bokades med dessa. Under inspektionerna användes en checklista (bilaga 1) med frågor inom följande områden:

1. Grunduppgifter (fastighetsägare, organisationsnummer etc.)
2. Panna (modellbeteckning, byggår etc.)
3. Påfyllning av olja (beskrivning av ledningar, påfyllningsplats etc.)
4. Cistern (modellbeteckning, senaste besiktning etc.)
5. Kemikalie- och oljehantering (produktval, kemikalieförteckning etc.)
6. Skorsten (skorstenshöjd, sotning etc.)
7. Rondering och larm (ronderingsfrekvens, olika typer av larm etc.)
8. Miljökonsekvenser (riskanalyser, utsläpp till dag- eller spillvatten etc.)
9. Energihushållning (underhållsjournaler, energieffektiviseringar etc.)

De frågor från checklistan som inte kunde besvaras på plats, kompletterades i efterhand av verksamhetsutövarna i den mån detta var möjligt. Därefter sammanställdes checklistorna och en bedömning gjordes av resultatet från varje inspektion, för att kunna avgöra vilka åtgärder som behövde vidtas. Ett beslut skickades ut till de verksamhetsutövare som klarade sig utan anmärkningar och ett föreläggande skickades till dem som fick anmärkningar. En timavgift enligt gällande taxa för inspektioner, togs ut av de fastighetsägare som inte hade en fast årlig tillsynsavgift.

Inspektionernas omfattning

Följande verksamhetsutövare besöktes under tillsynskampanjen, där sammanlagt 23 stycken medelstora panncentraler/pannrum inspekterades:

- AB Stockholmshem
- Fahlia AB
- Carin Nygren Fastigheter

- AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad (verksamhetsutövare, pannrum) och Stadsholmen AB (fastighetsägare)
- Ersta Diakonisällskap
- Nime Fastighetsförvaltning AB
- Wåhlin Fastigheter AB
- Gyllenforsen Fastigheter AB
- Magnus Wihlborg Fastigheter
- Wallenstam bostad AB.

Resultat av inspektionerna

Under inspektionerna iaktogs bl.a. flera olika brister gällande egenkontroll enligt miljöbalken, säkerhetsfrågor, utsläpp av olika föroreningar till dag- och spillvatten samt ronderingsrutiner. Följande brister föranledde att verksamhetsutövaren fick ett föreläggande om att snarast vidta åtgärder:

- *AB Stockholmskem*: Rök-gaskondensvatten går direkt till spillvattennätet, inget uppsamlingskärl för spillolja, fimpar på golv i pannrum (brandfara), uppsamlingskärl för spillolja saknade invallning, plastsäckar med asbest från renovering i soprum, osäkert om avlopp leder till pumpgrop eller direkt ut till dag- eller spillvattennät, tätningar för tätning av avloppsbrunn saknades.
- *Fahlia AB*: Spillolja i halvfull plasthink utan lock bredvid avloppsbrunn, fastighetsskötare hittade inte cisternen i ett pannrum, gamla bränsleslangar mellan panna och brännare, avlopp direkt ut till dag- eller spillvattennät, stora oljefläckar på cistern, tätningar för tätning av avloppsbrunn saknades, spillskydd vid påfyllningsplats för olja saknades.
- *Carin Nygren Fastigheter*: Avlopp direkt till dag- och spillvattennät i pannrum, avlopp direkt nedanför påfyllningsplats för olja, tätningar för tätning av avlopp saknades, spillskydd vid påfyllningsplats saknades, fastighetsskötaren hade inga uppgifter om sotningsfrekvens. Energibesparande åtgärder i form av installation av lågenergilampor i alla allmänna utrymmen och installering av ventiler med självdrag hade dock utförts.
- *AB Fortum värme samägt med Stockholms stad och Stadsholmen AB*: Hyrestagaren i en villafastighet hade installerat en tvättmaskin i pannrummet och hängt tvätt på tork över rör samt ledningar. Klädludd hade fastnat på bränsleslangar, i ventiler etc. vilket orsakade igensättningar och ökad brandrisk. Fortum hade vid upprepade tillfällen påtalat detta för fastighetsägaren Stadsholmen AB utan resultat. En svanhals saknades på luftningsventilen från oljecisternen, vilket var Fortums ansvar.
- *Ersta Diakonisällskap*: Inga produktblad för pannvattenkemikalier, ingen invallning runtom kemikaliedunkar ute i pannrummet, kemikalieförvaringsrum med ett sönderstatat skydd runt avloppsbrunnen, oklart hur sot från pannorna tas om hand, tätningar för tätning av avloppsbrunn saknades. Denna verksamhetsutövare hade medverkat på Miljöförvaltningens kurs om energieffektivisering under hösten år 2005, hade planer på att miljöcertifiera sig enligt ISO 14000 och skulle investera i ett driftoptimeringssystem för att kunna sänka sin energiförbrukning med ca 20 % under år 2006.
- *Nime Fastighetsförvaltning AB*: spillskydd vid påfyllningsplats saknades, tätning för tätning av avlopp saknades. Underhållsjournaler fanns för energieffektiviserande och

energibesparande åtgärder. Justeringar av värmesystemen samt ventilationen hade utförts under år 2005, för att kunna spara både energi och värme.

- *Wählin Fastigheter AB*: I ett av pannrummen hade en slang mellan pannan och brännaren gått sönder, varpå oljeblandat vatten hade läckt ut på stora delar av golvet samt ner i golvbrunnen och vidare ut till dagvattennätet. Fastighetsköparen fick larm via de boende i huset, först efter ett dygns läckage då haverilarm saknades i pannrummet. Därefter fortsatte läckaget till dess att en reparatör kom. Det saknades både absorptionsmedel och tätningar för tätning av avloppsbrunn.
- *Gyllenforsen Fastigheter KB*: Bristande dokumentation i samband med rondering av pannrummen, en stor oljefläck upptäcktes på golvet i ett pannrum, i ett cisternrum låg det en massa skräp och bråte på golvet som utgjorde en säkerhetsrisk ur brandsynpunkt, en sprayflaska med lackfärg låg slängd på golvet.
- *Magnus Wihlborg Fastigheter*: Oklart om det fanns något avlopp i cisterngropen i golvet då denna var igensatt med grova plankor, oljespill och sot förvarades i små öppna glasburkar på golvet utan invallning.
- *Wallenstam bostad AB*: Öppet kärl med sot förvarades i ett pannrum, tätningar för tätning av avloppsbrunn saknades, fastighetsförvaltaren visste inte om det fanns någon pumpgrop eller oljeavskiljare i ett pannrum, haverilarm saknades i alla pannrum.

Resultatet visade att alla verksamhetsutövare fick någon typ av anmärkning. Fortum var den verksamhetsutövare som fick minst anmärkningar medan Wählin Fastigheter AB visade stora brister gällande säkerhetsrutiner och ansvar, med tanke på den tid som oljeläckaget pågick i ett av deras pannrum innan åtgärder vidtogs. Ersta Diakonisällskap var den verksamhetsutövare som hade satsat mest på energibesparande och energieffektiviserande åtgärder i sina fastigheter. Många av anmärkningarna visade dock att egenkontrollen inte fungerade fullt ut, t.ex. saknade flertalet verksamhetsutövare rutiner för energibesparing och energieffektivisering. Genom att informera verksamhetsutövarna om egenkontrollens betydelse, belysa deras brister samt förelägga om vidtagande av åtgärder kan bl.a. oljeläckage till dag- och spillvattennät, bristande kunskap gällande energianvändning samt slarv med rutiner undvikas framöver.

Synpunkter

Trots att checklistan skickades till verksamhetsutövarna några dagar innan inspektionen, var det väldigt få som hade läst igenom den till inspektionsdagen. Svaren på frågorna från checklistan behövde därför kompletteras i efterhand. Detta orsakade ett merarbete vid handläggningen av varje ärende, som i sin tur innebar att närvärmekampanjen drog ut på tiden ca en månad.

Absorptionsmedel för användning vid uppkomst av oljespill eller haverier, saknades i de flesta pannrum som inspekterades. Det fanns inte heller några godkända behållare där farligt avfall kunde förvaras.

När det gäller besiktningar av cisterner, saknade flertalet cisterner märkning med senaste besiktningdatum. Vissa cisterner var inte heller märkta med tillverkningsdatum. Verksamhetsutövaren saknade även i flera fall information om cisternens nuvarande status.

Flertalet verksamhetsutövare saknade trösklar eller annan typ av lägre invallning runt om förbränningspannorna, för att hindra eventuella oljeläckage att spridas via avloppsbrunnen och vidare ut i dag- och spillvattennätet. Vid påtalande att avloppsbrunnar överhuvudtaget inte borde finnas i pannrummen p.g.a. risken för oljeutsläpp, var förståelsen i regel stor hos

nästan alla verksamhetsutövarna men de ansåg samtidigt att avloppen behövdes vid rengöring av pannrummen. För att förhindra utsläpp av föroreningar bör avloppsbrunnar därför vara försedda med avstängningsanordningar.

Bilaga 1

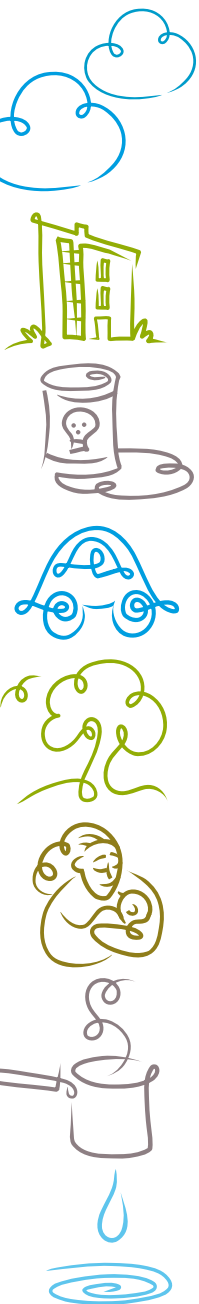
Checklista för tillsynskampanj - Närvärmeanläggningar

GRUNDUPPGIFTER		
Fastighetsägare		
Organisationsnummer		
Adress		
Telefon/fax		
Kontaktperson		
Avtal om skötsel		
Adress Panncentral		
Namn fastighetsskötare		
Telefon fastighetsskötare		
PANNA		
Beteckning / modell		
Antal		
Installerad effekt		
Byggår / ombyggnadsår		
Bränsle		
PÅFYLLNING AV PANNA		
Påfyllningsplats	Ute / Inne	
Avlopp vid påfyllningsplats		

Beskrivning av ledningen (ålder, material mm)		
Status (korrossion mm)		
Avsyningsbar	Ja / Nej	
Markförhållanden		
Kända markföroreningar	Ja / Nej	
CISTERN		
Beteckning / modell		
Byggår		
Senaste besiktning		
Cistern ovan mark utomhus Cistern under mark utomhus Cisternrum mm		
Avlopp i ansl. till cisternen?	Ja / Nej	
Tät avloppsbrunn?	Ja / Nej	
Avstånd bränslepåfyllning till närmsta bostäder		
KEMIKALIEHANTERING		
Sker produktval?	Ja / Nej	
Finns kemikalieförteckning?	Ja / Nej	
Finns avlopp vid förvaring?	Ja / Nej	

Finns skyddsutrustning mot:		
* läckage från cistern?	Ja / Nej	
* läckage från ledningar?	Ja / Nej	
* läckage från påfyllning?	Ja / Nej	
Dok.rutin vid bränslepåfyll?	Ja / Nej	
Finns rutin för klagomål?	Ja / Nej	
SKORSTEN		
Skorstenshöjd	Mark Taknock	
Emmissionsmätningar	Ja / Nej	
Sotning (hur ofta?)		
RONDERING & LARM		
Vilka mätinstrument finns?		
Vilka larm finns?		
Var larmar det?		
Dok. rutiner vid larm?		
Svarstid på larm?		
Ronderingsfrekvens		

Ronderingens innehåll		
Dok. rutiner vid rondering?	Ja / Nej	
MILJÖKONSEKVENSER		
Har riskanalys skett för anläggning.?	Ja / Nej stor risk liten risk	
Bränsleledning / tank vid OP	Ja / Nej	
Markförlagda ledningar	Ja / Nej	
Tryckpumpar med risk för rörbristning?	Ja / Nej	
Utsläpp mark/vatten/dag-/spillvatten?	Ja / Nej	
Överfyllnadsskydd för olja?	Ja / Nej	
Överfyllnad av olja/olycka/läckage?	Ja / Nej	
Pejling, larm egenkontroll vid lossning?	Ja / Nej	
Höga stoft- / CO-värden?	Ja / Nej	
Buller?	Ja / Nej	
Markföroreningar, risk för spridning?	Ja / Nej	
Brand, explosionsrisk?	Ja / Nej	

UNDER HÖSTEN OCH VINTERN år
2005/2006 utförde Miljöförvaltningen
en tillsynskampanj för medelstora
oljepannor i Stockholm, där syftet var
att kartlägga drift och underhåll samt
egenkontroll av bl.a. energianvändning
och energieffektivisering.

www.miljo.stockholm.se

MF 2006.05

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Tekniska nämndhuset, Box 8136, 104 20 Stockholm. Tel 08-508 28 800. Fax 08-508 28 808. www.miljo.stockholm.se